

TÜRK TARİH KURUMU

TÜRK TARİH KURUMU KÜTÜPHANESİ
SÜRELİ YAYINLAR

KAYIT NO: 5037392

ADI: Diranaz

CİLT:

SAYI: 1

YIL: 1936

Atatürk Diyor ki:

Ey Türk Gençliği : Bi-
rinci vazifen Türk İstik-
lâlini, Türk Cumhuriyetini
ilelebet muhafaza ve mü-
dafa etmek.

DIRANAZ

SİNOB HALKEVİNİN AYLIK DERGİSİ

SAYI - 1

1 İKİNCİKÂNUN 1936

İmtiyaz sahibi: Sinob Halkevi İdare heyeti

Neşriyat Direktörü: Ali Par.

Basıldığı yer: Sinob İl basımevi.

OSMAN FETİH SAĞLAM'IN
TÜRK TARİH KURUMUNA
ARMAĞANIDIR

SAYI: 1

1/1/1936

DİRANAZ

Ayda bir defa çıkarılır, Sinob Halkevi kültür dergisidir.

TÜRK TARİH KURUMU
KÜTÜPHANESİ

İÇİNDEKİLER

Önsöz	****
Halkevimiz	****
İlimiz	****
Yarın (Şiir)	Dilâver Can
Dıranaz	Ş. Sami Kubilây
Dün ve Bugün	F. Dikmen
Sinob Tarım Haberi	Tarım Müdürü Alıpar
Ülkücü Kardeşlere	F. Dikmen
Tütüncülük	Halkevi Başkanı Tefvik Turan
İnansız adam (Şiir)	Haşım Nezihi
Sinob Tarihi	T. D. T. C. derleme muş. M. S. Aksu
Kısa Haberler	****

Vatandaş !

Yurdseverliğin aynası olan Dergimiz, kıymetli yazıları sevinçle karşılar.

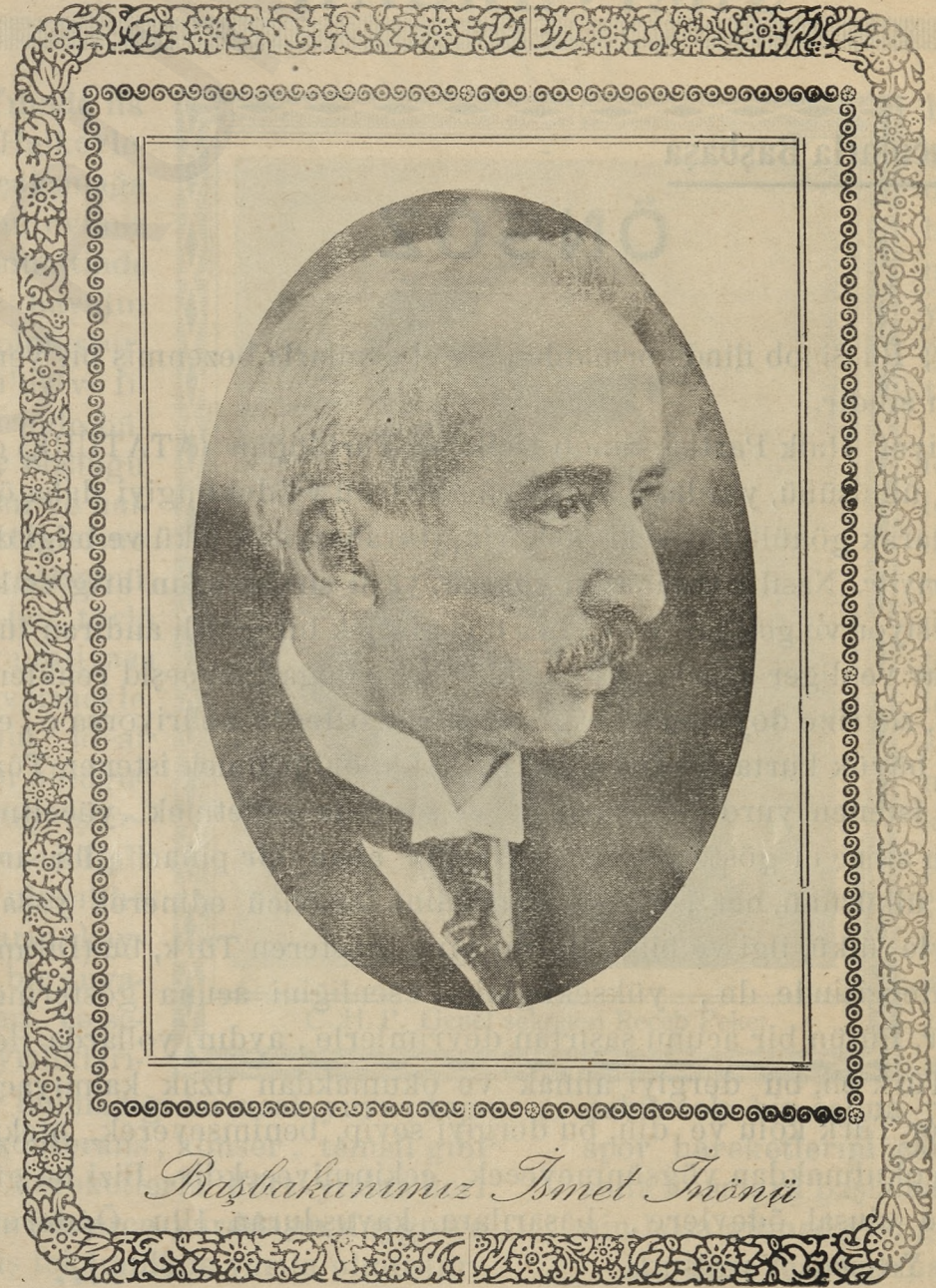
Bütün yazıları ve müracaatları Sinob Halkevi Neşriyat Direktörlüğüne yapılır.

Dergimizin Yıllığı (100) Kuruştur

Mesul müdürü : Ali Par

Türk Hava kurumuna yardım ediniz

3039392
1936.1

Okuyucularla Başbaşa

ÖNSÖZ

Dıranaz ; Bu Sinob ilinde ormanlık, güzel çamlarla bezenmiş bir yerin, bir tepenin adıdır.

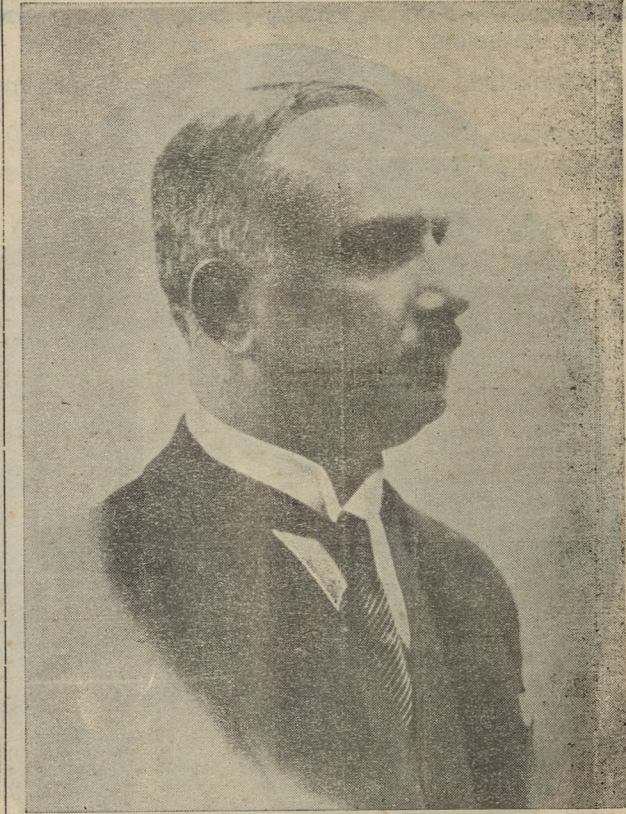
Cumuriyet Halk Partisi, Sinob Halkevi Türklüğün (ATATÜRK) den aldığı yeni ülküsünü, yurda, ulusa yaymak ve bu yoldaki ilgiyi daha özlü ve derin olarak gönüllere perkitmek için, (Dıranaz) adlı ülkü ve bilgi dergisini çıkarıyor. Nasıl o Dıranaz'ın yüksek, yeşil sırtlarından arığ ve keskin yeller esiyor ve geçiyor ise ve her biri gökçek bir güzeli andıran türlü çam, küknar ve diğer ağaçlar, gün batarken ve doğarken çeşid renklerle, uzaklardan, seyrine doyulmaz bir görünümle gözlerde beliriyorsa o, eşsiz varlığınız, büyük kurtarıcımız (ATATÜRK) ün, öldürülmek istenen Türkü, çiğnenmek istenen yurdu kurtarmak ve sonrada şenletmek... yüceltmek için Türkün amacını gösteren, sanki coşgun akan bir pınar gibi ardı, kesilmiyen ülküsünü, her Türk genci kendine bir öncü edinerek yaşayacaktır. Böyle ülkü, ilgi ve bilgi ile varlığını gösteren Türk, bu (Dıranaz) adındaki dergisinde de, yüksekliğini, esenliğini acuna göstermeğe özenecektir. Bütün bir acunu şaşırtan devrimlerle, aydın yollarda ilerleyen her Türk eli, bu dergiyi almak ve okumaktan uzak kalmıyacaktır. Yine her Türk kolu ve dili, bu dergiyi sevip, benimseyerek, ötekine okumak ve okutmaktan yüğünmeyecek, çekinmeyecektir. Bizi bu günlere, böyle ulusal ödevlere, başarılarla kavuşduran Ulu Önderimiz ATATÜRK Yaşasın, Varolsun..

HALKEVİMİZ

932 Yılında ilk açılan Halkevleri ile çalışmaya başlayan evimiz Sinob muhitinde sosyal hayatın öncüsü olmuştur.

Topluluk ve fikir işlerinde büyük bir boşluğu dolduran ve halkın isteklerine sıcak göksünü açarak her türlü dilek ve ihtiyaca cevap vermekle devrimin ideal kurumunu olduğunu yaptığı işlerle gösteren Halk evimiz ulusal heyecanların kaynaştığı bir yuvadır. Sınıf ve seviye ayrılıkları-

nın yer bulmadığı bu sıcak yuva ; toplantı, konferans, konser, temsil gibi sosyal hareketlerle dört yıldan beri Sinopda binlerce yurddaşın duygu ve düşünüş tekâmülüne vasıta olmuştur. Evimiz en önemli bir sembül olarak tanıdığımız köycülük ve köy yükselişini göz önünden uzaklaştırmayarak her fursatta köylüleri şehire getirmek, gurup gurup köygezintileri yapmak suretile köylerle degeti kesmemiş, onların

C. H. P. Genel sekreteri Receb Peker

hastalık, bilgi ve görgüsüzlük gibi derdlerine çare bulmakla devrimin idealorisini yapmak mutluluğunu kazanmıştır.

Sipor ve temsil için komşu İlçelerde ve İl dışındaki kulüplerle yaptığı degetlerde Sinob gençliği adına övünülecek başarılar kazanmıştır. Genelgesindeki dokuz şubesinde programlı bir çalışma ile yürüten Sinob Halk evi az zamanda bir şehir bando-

su, her eseri yapabilecek bir sahna ve dekorasyon, spor hareketlerini canlandıracak bir saha kurmaya başlamasıyla emeklerinin boşa gitmediğini göstermiştir.

Herkese açık bulunan okuma odası ve kurslarla bilgiye, Spor, Temsil ve Muzik işleriyle gençliğe, aile toplantıları, konferanslarla topluluğa ve halkçılığa doğru hamleler yapan Sinob Halk evinin yarımından daha çok şeyler bekleyebiliriz.

İLİMİZ

Romalılardan Selçukilere kadar bir kaç medeniyetin canlı eserlerini toprağının üst ve altında yaşatan Sinob şehri tarihsel bakımdan incelemeğe değer bir yurd parçasıdır. Her mevsimde yeşil kalan kıyıları, eşsiz limanı ile tabiatın çok özenerek işlediği Sinob yarım adası Cumhuriyet topraklarının şimal ucunda ulusal coğrafya adlarının en tanınmışlarından biridir. Geçen yüz yılların savaşı-gı her Türk ili gibi Sinob da ba-

İlbayımız Süreyya Yurdakul

kımsızlık yüzünden Cumhuriyete kadar sönük ve sessiz kalmıştı. Cumhuriyetin yapı el Sinoba da birçok yenilikleri sokmuş, Elektrik, Yolculuk, Denizcilik, Şehircilik gibi bayındırlık işlerine başlanarak az zamanda Kara denizi Ankaraya bağlayan şosanın en

iyi parçasını yapmıştır. Ayancık ve Gerzeye açılan yollarla İlçelerini karadan kendisine bağladığı gibi, Alaçam Osmaniye, Vezir köprü şosalarile de komşu illeri bağlamak için çalışmaktadır.

Şehir içinde yeni açılan caddeler, düzeltilen şehir bağçası, Cumhuriyet ve Spor meydanları Sinoba ayrı bir güzellik kazandırmış, yeni kurulan Elektrikle karanlık geceler aydınlanmış, artık Sinobda da gece hayatı başlamıştır.

Uray ve İl sınırları içinde gözle görülecek bir çalışmaya başlayan İlimiz yakın bir yarında tabii güzelliğine bu günün her yeniliğini karıştırarak süsleyecek Anadolunun en bayındır illerinden biri olacaktır.

* * *

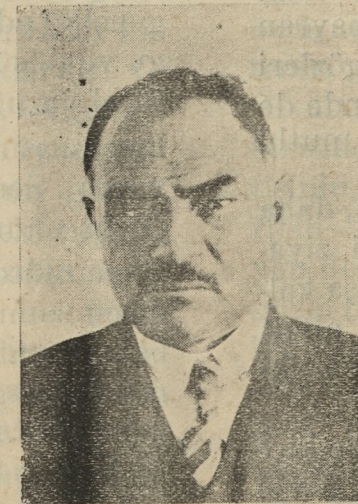
YARIN

— Halkevlerine —

Bu gün on yedi milyon yalnız bir yurt yapıyor ;
Bu gün on yedi milyon bir duyguya tapıyor.
Geçen günler eridi, yandı, kül oldu gitti;
Yıkıntısı üstünde canlı Türkiye bitti.
Yok bu yurttan ayrılık, kimseyok artık eşsiz ;
Bir vatandaş var mıdır kalsın burda ateşsiz?..
Medeniyet safına girdik ilerleyoruz ;
Önümüze ne çıksa eziyor, yörtüyoruz.
Biz ATATÜRK'ün nesli, biz Türkün bir boyuyuz;
Yaşayan insanların en temiz bir soyuyuz.
Yolumuz parlak, açık ; damarda kan kaynıyor ;
Hepimizin başında sönmez ateş yanıyor.
Gidiyoruz ufukda canlanan kızıl tana
Bağlıyız bu ulusa ; yeşil, güzel vatana !
İnkılâp yolcusuyuz bu yurttan yok ihtilâl.
Parolamız: "Akhilâl, büyük İstiklâl, Kâmal !"

Ordular yaratmışdık dünün bitkin varından.
Çok şeyler bekleyoruz yakındaki yarından.
İşte bir güneş doğdu, Halk bak ona koşuyor
Bu ışık bana öncü, bana hayattır diyor:
Yurdun her köşesinde açıldı "Halkevleri",
Cumurluğun, devrimin kültürel merkezleri
Gökler dumanla doldu; tütiyor heb ocaklar
Sarıyor ateşimiz, şenlendi bak bucaklar.
Yansın kızıl ufuklar, ışınsın güzel Vatan!..
İşte Türkün ufkundan doğuyor bir kızıl Tan
Ey Halk ! koşun, yetişin; evi, ocağı sarın !
Doğuyor büyük yarın ..
Doğuyor büyük yarın !

Dilâver Can

Sinob C. H. Partisi Başkanı
İzzet Koca

DIRANAZ

Ş. S. Kubilây

Uğuldayan engin sesin ve dumanlı başınla ne heybetlisin.. Seni görmek, cömerd çamlarının fezasında yorgun başımı, ezgin kalbimi dinlendirmek istiyorum.. Senden gelen her nefesde başka bir kudret, başka bir güzellik ve başka bir gençlik var. (Diranaz), senin adın dudaklarımdan dökülürken mor kayalıklara yaslanmış nefis birer tabloyu andıran küknahtarların bağrında kaynatarak fıskıran o buzlu ve buğulu sularımda o eşsiz güzelliklerinin aksini görüyorum... O akis hiç şüphe yok ki bir aynadır ve hakikatın bir aynasıdır... Birer zümrüd berraklığı ile serilen kadife yeşilliklerin şurasına burasına serpilivermiş, atılıvermiş, ince ince işlemeli çiçeklerin görünüş ile dokunan bu İsparta halılarının yumuşak ipekli eteklerinin üstüne yorgun vücudumu dinlendirmek istiyorum. Sende her renk, her güzellik, her ilâhî bakış var. Güzellüğün önünde hayran olanlar, renklerinin cazibesinde gözleri kamaşanlar, ilâhî akışın önünde de coşanlar ve iğilenler var... Ne mutlu sana ..

Diranaz; seni daha yakından, daha içten görmek için her sene seni ziyarette koşuyorum. Seninle başbaşa kaldığım o dakikalarda, senden almış olduğum ilham kuvveti tam on iki ayımın manevi gıdası oluyor.

Diranaz; ruhuma cîlâ, benliğime kuvvet veren o güzelliğin karşısında saygı ile eğilmediğim dakikalarım hemen yok gibidir. Yağız çehreli çobanın sen ve sevimli kaval sesi gönlümüzün boşluklarını, eksikliklerini ancak senin koy-

nunda alabiliyor. O ses ne yanık, ne kıvrak ve ne şakraklıdır.

İşte bir çoban ateşi, bir çam sakızı, bir kaval sesi.. Hangi değerle ölçülebilir..

Kışın bulutlardan dökülen karların altında da doyulmaz başka bir güzelliğin var. Hele o tipili günlerde bulutlara değen başın ve göklere çıkan sesinle sen ne coşkunsun.. O günlerde fırtınaların en korkucunu, kasırgaların en müdhîş uğultusunu sende duyuyoruz. Fakat bir taraftan bir Türk Dünyasında kopan bu kasırgalardan sevinç duygumuzu da söylemek isteriz.. Çünkü sen yumuşak başlı olduğun kadar, sert ve dinamit dolu dik başınla da Türkün celâdet dolu karakterini ve ondaki gizli kuvvetlerin haykırışını duyuran eşsiz bir varlıksın..

İşte seni bu kadar çok seven Sinob gençliği adını yüksek Halkevinin duygu ve düşüncesini bir kelime ile Kültürel varlığını yayacak olan bir aylık mecmuasına ad olarak alıyor, ve koyuyor.. Senin sevimli ve orijinal bir pozun onun cana yakın kapağında her zaman tütecektir. Biz bir sana bir de mecmuamızın kapağındaki o aksiğe bakıp senin o gür ve verimli pınarının kaynağında kendimizi göreceğiz kendimizi... İşte onun içindir ki seni ülkümüzün bağrına basdırarak yükseletiyoruz. Cumhuriyetimizin bu on ikinci senesi içinde çıkan «DIRANAZ» ne mutlu sana...(DIRANAZ) her ikini de kutlu olsun.

— Dün ve Bugün —

Eti senin, Kemiği benim

Ferid Dikmen

Fvet, öyle derlerdi: Eti senin, Kemiği benim, bu söz nerede geçerdi, kim söylerdi? Cumhuriyetten önceki, göçen Osmanlı İmparatorluğu zamanında, okumağa başlatılan, ilk okula yazdırılan çocuk (hoca) sınıfı, yani öğretmeninin önüne getirildiği anda velisi tarafından söylenirdi. Bu söz ile ne denilmek isteniyordu? Çocuğun iyi okutulması ve yetiştirilmesi: Bunun için artık (hoca) ne yapar ise, onun bileceği işti.

Çocuk; bilgili, ilgili, işini bilir bir öğretmene... kavuşacak olursa, biraz yetişir, bir şeyler belleyerek çıkabilirdi. Eğer böyle değilse, ne yazdığını, ne de okuttuğunu bilmeyen bir öğretmene çatmış ise artık Tanrı kurtara! Şu yeni çağda yetişenler o günleri bilmezler, çok bahtiyardırlar ki, öylelerine hiç çatmayacaklardır. O vakıtlar eski harflerle ders okutulur ve yazı yazdırılırken çocuk, iyi okusun ve Türkçeye daha uygun gelsin diye, gönlünden şöyle isteklenip de meselâ o zaman (vav) sız yazılan eski (tı) harfinin önüne, şayet bir (vav) koyuverirde, (tokuz) yazıverirse, kıyamet kopar, hemen başa bir sopa iner, doğru yaz...! diye yanlış yazdırırdı. Çünkü, o sıralarda büyükler, başlar, bütün okumuşlar, o kılıkta bellemişler idi. Bunlardan burada uzun uzadıya

bahsedecek değiliz. Demek istediğimiz şu ki; doğru yazdığı bir suç bilinen, Fransızca öğrendiği günahı sayılan, kıravat, yaka.. kullandığı ayıp sayılan her ruhu şenlendiren, insana uyumluluk ve kınılamış veren güzel ve yolu ile çalınan çalgıyı öğrenmek isteyen, mısır tarlasına domuz girmiş gibi bakı'an o çağlar geçti. Günden güne her işi düzelen şu özlü devrim çağına erdiğimizden ötürü kendimizi ne denli kutlu saysak yeridir. İşte pek eski çağların artığı olan düşüncelerden, o, (Eti senin, Kemiği benim) diye mektebe başlatılan, ülküsü, bilgisi kıt ve karışık öğretmen ve okullardan kurtulduk. Her yönde, her bu akda, yüzlerce okullar, binlerce okuyan ve iyi öğretmenler, daha nice işlerde canlı, özlü, ulusal ilerileyişler görülmektedir.

Bunlar saymakla tükenir mi? Bunların birisinde ünlü (Cumhuriyet Halk Partisinin, Sinob Halkevi tarafından çıkarılan «Diranaz» adlı, ülkü ve bilgi yayan dergisidir). Tarihde adı çok geçen güzel (Sinobun) gençliğinin, ışıklı yollar açacak, yurdu, ulusu sevdirecek olan şu dergiyi basmayı başarması da nice ulusal işlerde günden güne önemli varlıklar göstereceğine büyük, canlı bir örnektir. İlgi gösterelim ve öğrenelim.

Sinobun Tarım haberi

Ali Par

Tarım müdürü

Memleketimizde ziraata müteallik şimdiye kadar bir çok kitaplar, risaleler, gazeteler, mecmualar çıkmıştır. Bunların bir çoğu gerek elde bulunan Ziraat kitaplarından ve gerekse Avrupa risalelerinden alınarak sıf fennî olmalarıyla beraber ameli usulleri çiftçilere gösterir ve öğretir bir halde yazıldıkları için ziraatın genişlemesinde pek değerli hizmetleri vardır.

Dıranaz Dergisi mesul müdürü
Ali Par

İşte bu meyanda Sinob Halkevinde doğan ve Sinobun ilmî, edebî, içtimai bir sembülü olan (Dıranaz) mecmuasında yılmaz, çalışkan genç arkadaşlarımız arasında üsülü ziraatta senelerce yıpranmayarak çalışan köylü ve çiftçi kardeşlerimize öğüt verilmesi için velev ufak bir parça dahi okuyucularımıza faydalı sözlerimizi ve dinleyicilerimizin kolaklarına ırıştırmek üzere Ziraat yazılarındaki bu hizmeti bana ayırdıklarından dolayı Sinob Halkevi

meemuasına dört el ile sarılıp ilim ve fen alanında çalışan arkadaşlarımız gibi bende meslegimin yurddaşlarımız arasında yayılabilmesi için onları teşvik ve kendilerine yapacağı işlerde cesaret vermek üzere vazifei resmîyemin çokluğuna bakmayarak mecmuanın bu çalışkan genç zümresi arasına katılarak yazı işlerinde önayak olmak için hiç olmazsa eski bilgilerim ve denemelerimden duygu dağarcığımda kalan ve memleketime pek değerli faydalar verecek olan meslegi düşüncelerim ulusumun evlatlarına ilerüde işe yarar düşüncesile bu mecmuada yazmağı çok yerinde bir fırsat bularak bu çalışkan yurddaşlarımızın göz pekliği ile verimli hazırlıkları içinde çalışmağı bende kendimde bir ödev buldum.

Çok dilerimki (Dıranaz) ın bağırdığı sesler yurdumuza pek önemli bir yol açmak olacaktır.

Gelelim sözümüze : — Ziraatta her şeyden evvel bulunduğumuz yeri tanımak ve bilmek lâzımdır. Onun için eski atalarımızdan kalma bir sözde : Çiftçinin aklı başında değil gözündedir derler. Bu çok doğru bir sözdür. Fakat köyünden tışarı çıkmamış, meselâ (Al oğlu) köyünden daha Sinob kasabasını görmemiş bir çiftçinin bütün vucûdu akıl olsa hiç değeri yoktur.

Zirâ bu görgü her vakıtki gördüğü hava ile topraktan başka bir şey değil, dir. Görgü denince yeniliği, değişikliği, başkalığı bilmek ve anlamak gerektir.

İşte bu noktadan bu görgüyü yaradabilmek için (Dıranaz) da yazacağım Sinob bilgisini anlatmak ve bildirmek üzere bir öğüt olacaktır.

Dıranazdan bir bakış :

Yuvasında pusuya yatmış bir kartal gibi avını beklemekte olan bu güzel manzara Anadolu'nun ortasında fıskıran ekonomi enginlerine tuzak olarak yaradılışın bir yatağıdır.

Bu yatak köylü sanayinin ve çiftçi alış verişindeki ürününü, yaban illerine ulaştırmasında ve kendi veriminin artırılmasında ne kadar geniş bir çalışma alanıdır.

(Dıranaz) ın söylemek istediği kültür genişliğindeki yaradılışın gösterdiği iş ziraat yolunda toprağımızı şöyle tanıtmak isterim.

Sinob batıdan kıblaya doğru Zinkal ve Çankal ve şimalden cenuba doğru uzayan Dıranaz ve kıbladan şimale doğru Soyuk ve Göktepe gibi üç mühim yüksek dağları kamilen çam ormanlarıyla süslenmiş ve bir birine çaprazvari ulaşan bir silsilenin ova ve yaylalarının birleşmesinden meydana gelmiştir. Kıyıdan başlayarak (1000 — 800) metre irtifâna kadar değişen bu erazi hamam hamam his edilmeyecek kadar tath dik bir haldedir. Zirâ umum yayla bölgesi büyük bir ova görünüşündedir. Bu ovanın içinde dağlar, te-

peler ve vadilerde vardır. Bittabî bu ovalara nazaran yükseklikleri az ve aslında mühimce yüksek tepeleri bulunmaktadır.

Bu bölgenin hava ve toprakları Anadolu'nun hububat ziraatile işlenen yerleri gibi olduğundan (554600) hektar alanında olan bu ilimizde (203648) köylü ve çiftçi didinmektedir.

Arazinin birçok yerlerinde teşekkülâtı arziye (Terrain tertiaire) tabakasına ait olup umumî gözle görünüşte hep kireçli topraklardır. Gerçi bu teşekkülâtta başka birçok tabakatta bulunmakta isede meselâ (Silurien) tabakasına ait mıntakayı garpten şarka doğru hayli bir mesafe uzun müddet bir birine yan yana giden Boyabad İlçesinin Gazidere mıntakası dağ silsileleri devrisaninin (Yurasigne) ve indifaâti bürkâniye yani (Terrain Volcanique) neticesi olan mevkileri de vardır. Mamafih erazinin kısmı azamî teşekkülâtı saliseden olmakla bu toprakların eyiliği ve kötülüğü tamamen yayla mıntakalarında mevcut olup buna irtifam ve yağmurların verdiği başkalık başlı başına bir ziraat yapabilecek kadar bir kuvvet vermiştir.

Toprağın vaziyeti ile yağmurların tesirleri ve toprakta yaşayan nebatların nasıl yetiştiğini de gelecek yazımızla söylemek isterim,

ÜLKÜCÜ KARDEŞLERE

Halk Şiirleri
KOŞMA

Bu yeni ülküyle açılan iz de
Türklüğün yüce bir yolu var kardeş
Bütün bir yenilik ırlayan saz da
Şen Türk,ün gönlünden teli var kardeş

Değişen eski çağ bilgisi geçmez
Kişiler kuş oldu, sanma ki uç naz ?
Kendini bilmeyen süci den içmez
Biz içdik onun çok çok bahı var kardeş

Türk soyu acunda, özgü soy imiş
Uluslar içinde oğuz boy imiş
Dulunmaz öyle bir (dolunay) imiş
Tanrının bu işde eli var kardeş

Binlerce kurunda Türklük çağlamış
Ulus için, ün için yürek dağlamış
Utku alanında çelenk bağlamış
Türkün çok ülkede kolu var kardeş

Tüzünlük gösterip, ün, günenç buldu
Eringen değil Türk, esenlik oldu
Bak, Türklük okları yad bağrın deldi
Türklüğün kurumaz dalı var kardeş

(Halkevi) bir bağdır bilene kardeş
Çok ürün sunar o, alana kardeş
Ülkü sazi verir çalana kardeş
O sazin işte bu dili var kardeş

Türk genei evde boş duramaz idi
Durgunluk hep böyle süremez idi
Dikmeyen bağdan gül diremez idi
Her işin bir çağı, yolu var kardeş

Çok devrim ürünün diren Türkü gör
Her yöne yaltırık veren Türkü gör
(Emirik) gözün aç, eren Türkü gör
Türklüğün çağlayan, seli var kardeş...

F. Dikmen

Sinobun Ekonomik Kalkınması

Tütün Ürününün Artırılmasına ve Cinsinin Arıtılmasına Bağlıdır

M. T. Turan

Genel Savaşın bitiminden (neticesinden) doğarak alınma yapıştırılan buhran damgası ile ayaklanan ve dev adımlar ile yayılarak ve muhitini genişleten, bir hamlede acunun dört çevresini saran karsırganın korkunç atılışı (savleti) karşısında her devlet ilk çare olarak gümrüklerini yabancı mallara karşı sıkı kontrol altına almak ve kapılarının demir halkalarına kilitler vurarak durumlarını korumak mecburiyetinde kalmışlardır.

İhtiyaçlarının bir kısmını başka ülkelerden tedarik etmek zorunda bulunan bu milletler gümrük tahditlerinden başkaca bu zaruri ihtiyaçlarının mümkün olduğu kadarının kendi topraklarından yetiştirilmesini de denemeye başlamışlardır.

Bu tecrübeye girilen devletlerin dışarıya verdikleri milyonların en kabarıklık kısmını ise Tütüne verilen rakamlar teşkil ediyordu.

Bu önemli paranın dışarıya akışının kısmen olsun önüne geçilmesi için en ziyade tütün ekimine (zeriyatına) önem (ehemmiyet) verilmişti.

Bu meyandâ Fransa devleti Fransa da, Tunusta ve Cezayirde denemeler yapmış nihayet kendi yeterine göre tütün mahsulü elde etmeğe muvaffak olmuştur.

Almanya devleti, arazisinin tütün yetiştirmeğe müsaid olmamasına rağmen

men birçok fennî tecrübelerle dayanmak suretile kısmen bu mahsulü yetiştirmeğe başlamıştı

İtalya, Belçika hatta Polonya devletleri bile fazla miktarda tütün istihsaline başhya ak ihtiyaçlarının önüne geçmek istemişler ve muvaffak olmuş-

Sinob Halkevi Başkanı T. Turan

lardır. Yalnız bu memleketlerde ve Birleşik Amerikada yetiştirilmekte olan tütünlerin oflazlık (nefaset) itibarile vasıfları (sıfatları) noksan olduğundan bu tütünlere renk, koku, yakma yetenekliğini (kabiliyetlerini) artırmak için harmanlarına Türk tütünlerini karıştırmak suretile istenilen (matlup) içimi elde edebilmektedirler. Bunun için Avrupa devletlerinin bizden istedikleri tütünlerde aradıkları sıfatlar (vasıflar) en temiz ve en iyi cins tütünlerdir.

Yukarda saydığım türlü sebeplerden dolayı müşterisi gittikçe azalan tütünlerimizin eski şöhretini korumak ve memleketimizin eşsiz bir metali olan bu mahsulün değerden düşmemesini temin etmek için devlet yeni kanunlar ile önemli önlemler almış ve bu tedbirlerin çok iyi neticeler vermede olduğu görülmüştür.

Karadeniz bölgesinde tütün işleminde en çok ileri gitmiş olan Samsun, Bafra ve Alaçamda iki senedenberi evvelce yaptıkları gibi her tarlaya değil ancak tütüne elverişli topraklarda istihsalât yapılmaya başlanılmış ve bu suretle Avrupalıların istedikleri evsafa yani koku, lezzet, itidal, kuvve-i tahammüliye ve yakma hassalarına malik tütünler yetiştirilmiş ve kalp bağ... dedikleri imalâttan dahi vazgeçilerek, görmez nevileri ile yanık ve çürük, hastalıklı yapraklar iyice ayıklanarak hazırlayıp piyasaya çıkardıkları tütünlerin değeri yükselmiş ve bu havali tütünleri geçen yıldanberi çok yüksek değerlerde satılmaya başlamıştır.

Sinobda ise son senelerde İnhisarlar İdaresi tarafından kanunî hükümlere uygun şerait içinde tütünlerin yetiştirilip hazırlanması yolunda

emek sarfedilmekte ise de ekicilerin bir kısmı bu önemli tenbihatı pekte saymadıkları görülmektedir.

Sinob bölgesinde (mıntakasında) en çok Bafra tütünleri evsafında mahsul yetismekte olduğuna göre bir kısım köylerde uzun senelerdenberi değiştirilmediğinden cinsleri dejenere olmuş karışık tohumlar kullanılmaktadır.

Sinobda Bafra tütünleri ayanında tütün yetiştirilmesi için her köyde Bafra tohumları kullanılması lâzımdır. İşitildiğine göre İnhisarlar Direktörlüğü Bafranın Kozagzı çevresinden tohum getirterek köylüye dağıtılacakmış bu önemli teşebbüsten istifade edilmesi lâzımdır.

Tütüncülükte fide işi çok mühimdir. Tütün tohumları geliş güzel her yere ekilmez. Fideliklerin sert yıllardan tamamen dokunulmaz (masun) ve saklı (mahfuz) ve kuvvetli topraklara ekilmesi dondan korunması ve fidelelerin çok erken yetiştirilmesi ve üzerinden herhalde üç defa sapan geçirilerek hazırlanmış, gübrelenmiş tarlalara mayıs ayının başından nihayet onbeşine kadar dikilmiş bulunması gerektir.

Sinobda bu tarifat dairesinde tütün ekimine önem verilecek olursa her sene yarım milyondan aşağı düşmemek şartile ve normal yıllarda ise bir milyon kiloya yakın ürün elde edilmesi kabildir.

Sinobda cinsleri düzelmiş (islâh edilmiş) olarak her yıl bu miktar tütün istihsal edildiği takdirde bu memleketin ekonomi durumu üzerinde çok büyük değişiklikler husule geleceği gibi köylünün genliğinin (refaının) genişlemesine ulusal varlığının (milli servetin) çoğalmasına da en büyük etke (amil) olacaktır.

İnansız adam

Haşım Nezihi

Yüz yıllarca bu yurdu karanlıkta bırakan
Ve daha dün kadar bize maskeyle bakan
O yobaz sürüsünden senin ne ayrılığın
Taşlar gibi kaskatı heyecansız bir yığın

Bak bugün biz bu yolda ülkü denen ateşle
Birer yanar dağ gibi durmadan yanıyoruz
Bizimle gelmek için yanmalı bu ateşle
Yürüyemez bu yolda eğilecek bir omuz

Sen bizim soyumuzdan değilmisin arkadaş
Senin damarlarında dolaşmıyormu bu kan
Heyecan vermedimi sana bu zorlu savaş
Ve biraz yanmadımı içi küflü boş kafan

Büyük Şef ülkümüzü gösterdiğindenberi
Ruzgâr olduk savrulduk, sel olduk akıyoruz
Baş döndüren bir hızla aşip mesafeleri
Dünyayı arkamızda yorgun bırakıyoruz.

Sinob (Sinova) Tarihi

Yazmanı: M. Şakir

İKİNCİ BÖLÜM (*)

(Selçuklardan Osman Oğullarının zabtına kadar)

[611, 1214 — 866, 1461]

Anadolu Selçuk hükümdarlarından «Gıyaseddin Keyhüsrev I» in oğulları «İzzeddin Keykâvüs I» ile «Alâettin Keykubad I», arasında babalarının ölümünden sonra hayli önemli bir saltanat kavgası çıkmıştı. Alâeddin, ağabeyi Keykâvüsün hükümdarlığını kabul etmedi, amcası Erzurum beyi «Mugisüddin Tuğrulşah», ile birleşerek ona karşı isyan etti. Ankara kalesine kapandı. Keykâvüs tarafından bir yıldan fazla basılanıp muhasara olundu. Nihayet «Hüsameddin Çoban», ile «Seyfeddin Kızıl Bey», gibi zatlar yaptıkları özel bir toplantıda iki kardeşin

(*) «Sinob Vilâyetinin Tarih, Coğrafya, Hal-kiyat ve Harsiyatı üzerine tetkikler», adlı, vaktile hazırladığımız, eserden çıkarılan bu bölümün bibliyografyası yazının sonuna konulacaktır.

arasını buldular. Keykâvüs, Alâeddine birşey yapmayacağına dair söz verdi, ant içti. Şehir teslim oldu.

Kayıların boybeyi olan Hüsameddin Çoban ile Bayındır boyunun ulusu Seyfeddin Kızıl Bey batı uçlarında bulunuyorlardı. Bundan ötürü, bir içsel kavgalar sırasında batı, yani Bizans sınırı da inal bir halde idi, korku yoktu. Yalnız kuzeyden Canit (Canik) tekfurü «kir Aleksi», nin Selçuk hükûmetine ötedenberi vermekte olduğu vergiden vazgeçtiği gibi Sinob tarafından salımlarda bulunduğu «Padişahın hassa serhaddinden tasarruf kıldığı», da anlaşıldı. Amasya ve Sivas dolaylarının sınırdaki köyler halkı düşmanın bu salımlarından hükümet merkezine daima şikâyetlerde bulunuyorlardı. Düşman vakit vakit çeteler halinde gelerek halkın davar ve sığırlarını sürüyor, ürünlerini çalıyor, yağma ediyordu, Selçuk hükümdarı savaşta öldürülen babası Keyhüsrev'in öcünü almağa da karar vermişti.

Bunun üzerine Sinobun yersel ve süel durumu yakından irdelendi. Sinobun, ötedenberi belli olan, kalesi o zaman çok çetin alınır bir haldeydi. Bundan ötürü kalenin daha doğrusu şarın savaşıyla alınması kabil olamayacağı anlaşıldığından sıkı ve sürekli bir muhasara ile karadan ve denizden yiyeceksiz bırakılması kararlaştırıldı ve bu arada şar çevresindeki bütün ürünlerin yok edilmesi bile düşünüldü.

İzzed-din Keykâvüs, bütün il beylerine buyruklar gönderdi. Malatya ilbey ve kamutanı Hüsameddin Yusuf, Nakita (Niğde) ilbeyi Zeyneddin Beşare, Ereğli kamutanı Şecaaddin Ahmed, Simre ilbeyi Bedreddin El-übe-kir, Amasya ümerasından Mülârezeddin Behramşah, Kayseri şahnesi Olâleddin, sübaşısı Bahaddin Kutluca, Sivas ümerasından İmadeddin Ayas ve Seraceddin Ömer, Aksaray ilbeyi Seyfeddin İldeniz, Honas ilbeyi Eseddin Ayas hülâsa bütün Selçuk ilbey ve Kamutanları süderleriyle beraber hareket ettiler (1) şu suretle büyük bir kuvvet Sinoba teveccüh eylemişlerdi. Hükûmdar İzzeddin Keykâvüs de, ay-

(1) İçkalede bütün bu ümeraya ait yaztlar vardır. Sırası gelince birer birer yazacağız.

nı zamanda, ordusuyla Sinob üzerine yürüyordu.

Ordunun gidiş yolu fevkalâde gizli tutulduğundan düşman, Türklerin bu hareketinden habersizdi. Her türlü süel tedbirler alındı ve "Kir Aleksinin ve vilâyetinin ve Sinobun ahvalini gereği gibi,, irdelemek üzere tedbir sahibi dilâverler seçildi, çaşıtlar gönderildi. Bunlar, tekfürün beşyüz atlı ile kale dışarısındaki köylerde avlanmakta olduğunu ve "her gün bir çeşmesâr üzerinde bir gamküsarla meyi erguvam tenavul kıldığını,, öğrendiler. Vaziyet, derhal orduya bildirildi. Orduda bu haber alınca yiğitler «Merih gibi ıztıraba ve zühre gibi meserrete yüz tuttular ve şadlık külâhını havaya attılar gene tuttular». Bir müfrezenin baskın yaparak Kir Aleksiyi yakalaması emredildi. Müfreze bir su başında suyu içip eğlenmekte olan tekfüre rastladı. Tefkür adamlarıyla beraber karşı koymağa kalkıştı ise de netice de bunun imkânsızlığını göerek teslim oldu. Askerinin bir kısmı öldürüldü ve kalanı da esir edildi. Hemen hükûmdara «Olferhunde haberi» bildirdiler. Esasen arkadan ordu da Sinob üzerine ilerliyordu.

(Devamı var)

KISA HABERLER

§ Halkevinde alt katta yeniden bir okuma odası açılmıştır.

§ Halkevinde Cumartesi akşamları yapılan aile toplantıları çok rağbet görmektedir.

Toolantılarda caz takımı Arsiulusal ve Millî havalar çalmakta eylenceler tertib edilmekte ve danslar yapılmaktadır.

§ Temsil kolu ile ar kolu tarafından hazırlanan (Himmetin oğlu) piyesi iki defa fakir çocuklara Himaye kurumu menfaatine ve bir defada köylü vatandaşlara oynatılmıştır. Bu piyes halk ve köylü tarafından çok beyenilmiştir.

§ Halkevinin yıllık çalışma raporu hazırlanarak Genel sekreterlike sunulmuştur.

Çok önemli olan bu raporun özünü gelecek sayımızda okuyucularımıza sunacağız.

§ Halkevi bandosu artık tamamen işe başlamıştır. Törenlerde ve Millî günlerde terennüm etmekte ve şehirde büyük bir heyecan yaratmaktadır.

§ Halkevinde sesli ve seyyar sinema kurulması için fabrikalar ile görüşmeler yapılmaktadır.

§ Halkevinde açılan Piyano ve keman dersler çok rağbet görmüştür. Bu derslere kızlarımız devam etmektedir.

§ Halkevi Daktilo Kursunda ders alan talebelerin imtihanları Şubat ayında yapılacaktır.

§ Merkez sporları için limanda Parkın yanındaki boş arsalara yüzme havuzları yapılacak ve bir de modern Halkevi kurağı kurulacaktır.

Bunların projeleri hazırlanmaktadır.

§ Yıl başından itibaren Halkevinde her hafta Salı günü akşamları türlü mevzular üzerinde önemli konfranslar verilmiye başlanmıştır.

§ Parktan başhyarak sahil boyunca Zeytinliğe doğru yeniden geniş bir yol açılmaktadır.

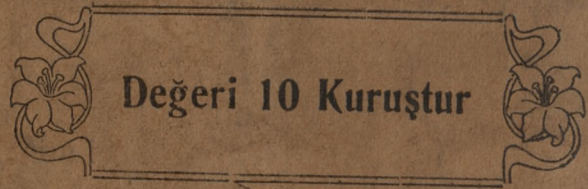
§ Hükûmet Konağı önünden başlayarak Hastaneye doğru yapılmasına başlanılan yolun taşları kırılmaktadır. Yakında silindirajı yapılacaktır.

§ Halkevi Gösterit kolu tarafından (Uyanış) adında millî bir eser vazı sahne edilmek üzere provalarına başlanmıştır.

Okuyucularımıza

Sinobun Milâttan evvel siyasi ehemmiyeti, nüfusu, ekonuli durumu halkın dinî akideleri ve yaşayış tarzları hakkında olup bundan 50 yıl evvel bir Amerikalı bilgin tarafından İngilizce olarak vücade getirilen eserin, Saylavımız Yusuf Kemal Tengirşenk tarafından tercümesine başlanmıştır. Bu çok önemli olan eserin tercümesi bittikten sonra Dergimizde parça parça neşrine başlanılacaktır.

Değeri 10 Kuruştur

TÜRK TARİH KURUMU